

СУЧАСНІ МЕТОДИ АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА

Головна мета аналізу грошових потоків – виявити рівень достатності формування коштів, ефективності їх використання, а також збалансованості позитивного й від’ємного грошових потоків підприємства за обсягом і в часі. Аналіз грошових потоків проводиться на підприємстві загалом, за основними видами його господарської діяльності, за окремими структурними підрозділами чи центрами відповідальності [1, с. 65].

Бланк І.О. зазначає, що аналіз грошових потоків являє собою процес дослідження результативних показників їх формування на підприємстві з метою виявлення резервів щодо подальшого підвищення ефективності їх функціонування [2, с. 154-155].

Тому важливо визначити методи, за допомогою яких буде проводитися аналіз грошових потоків. Вивчення фінансово-економічної літератури надало можливість визначити основні методи, які використовуються під час проведення економічного аналізу, фінансового аналізу, фінансового менеджменту.

На теперішній час у процесі планування та управління грошовими потоками використовується достатньо велика система прийомів та методів, без яких досягнення позитивних результатів неможливе. До основних методів необхідно віднести наступні: техніко-економічні розрахунки, економіко-статистичні, порівняння, балансовий метод, факторний аналіз [3, с. 18].

У теорії фінансового менеджменту, в залежності від використаних методів, розрізняють такі системи аналізу, що проводяться на підприємствах при дослідженні функціонування грошових потоків: горизонтальний фінансовий аналіз, вертикальний фінансовий аналіз, порівняльний фінансовий аналіз, аналіз фінансових коефіцієнтів, інтегральний фінансовий аналіз [2, с. 155].

Але не достатня увага приділяється трендовому аналізу грошових потоків підприємства, тому зупинимося саме на ньому.

Н.О. Піскунова вказує, що первинними етапами аналізу грошових потоків виступають горизонтальний, вертикальний та коефіцієнтний аналіз. Трендовий аналіз ґрунтується на горизонтальному та вертикальному, є своєрідним логічним продовженням цих етапів аналізу, тому він є вторинним відносно інших етапів [4, с. 127]. Тому спочатку зупинимося на них.

За допомогою горизонтального аналізу можна порівняти грошові потоки, грошові кошти звітного періоду з попереднім періодом у відносному та абсолютному виразі. Але варто зазначити, що в умовах інфляції цінність горизонтального аналізу знижується.

При вертикальному аналізі розраховується питома вага окремих структурних складових грошових потоків підприємства.

Найчастіше використовують структурний аналіз грошових потоків за видами діяльності (операційної, інвестиційної, фінансової); за «центрами відповідальності» (центри витрат, центри доходів, центри прибутку, центри інвестицій); за елементами формування позитивного (негативного) грошових потоків.

Горизонтальний і вертикальний аналіз грошових потоків дозволяють ефективно досліджувати динаміку та структуру грошових потоків підприємства. Але дані види аналізу мають ряд негативних рис, а саме: при високому рівні інфляції відбувається викривлення даних фінансової звітності.

Більш наочно результати вертикального та горизонтального аналізу відображуються графічно за допомогою графіків, діаграм, гістограм.

Аналіз відносних показників або коефіцієнтний аналіз – розрахунок відношень між окремими позиціями звіту або позиціями різних форм звітності, визначення взаємозв’язків показників. Ці коефіцієнти мають важливе значення, оскільки, по-перше, дозволяють визначити те коло відомостей, яке є важливим для користувачів фінансової звітності з точки зору прийняття рішень, зв’язаних із визначенням рівня грошових потоків підприємства, по-друге, дають можливість глибше оцінити їх вплив на рівень фінансового стану підприємства.

В.М. Бороноса зазначає, що трендовий аналіз дозволяє визначити динаміку змін за основними статтями руху грошових коштів не тільки для аналізу відхилень від базових значень на довготривалому інтервалі, але й для покращення розрахункової бази, що забезпечує можливість використання відповідних статистичних методів прогнозування та планування грошових потоків [5, с. 195].

За допомогою тренда формуються можливі значення показників у майбутньому, відтак проводиться перспективний прогнозний аналіз. Лінії тренда дозволяють графічно відображати тенденції даних і прогнозувати їх зміни в подальшому. Використовуючи трендовий аналіз, можна продовжити лінію тренда в діаграмі за межі реальних даних для передбачення майбутніх значень. Лінія тренда у найбільшому ступені наближається до поданої на діаграмі залежності, якщо значення точності апроксимації даних на лінію тренда дорівнює або близьке до 1.

Таким чином, варто зазначити, що основними методами аналізу грошових потоків є традиційні методи аналізу. Але на думку автора, методи, які використовуються для аналізу грошових потоків, можуть бути доповнені:

1. Статистичними методами:

– відсотками, що можуть бути використані для характеристики питомої ваги грошових потоків структурних підрозділів у їх загальній сумі, рівня динаміки грошових потоків;

- графічним способом, який відіграє важливу роль при проведенні візуальної, оперативної, комплексної оцінки грошових потоків;
  - коефіцієнтами кореляції, для оцінювання, синхронності, рівномірності, збалансованості, ризиків грошових потоків.
2. Балансовий метод використовується для визначення грошових коштів на кінець року.
  3. Метод аналізу й обробки сценаріїв дозволяє проводити багатоваріантний ситуаційний аналіз системи економічної безпеки підприємництва на основі прогнозування ймовірних варіантів розвитку ситуації.
  4. Методи багатофакторного аналізу використовуються для прогнозування грошових потоків, визначення ефективності управління грошовими потоками.

Список літератури

1. Куратник, П. Рух грошових коштів: складання звіту та аналіз. *Справочник економіста*. 2010. № 6 (78). С. 60-67.
2. Бланк И. А. Управление денежными потоками. К. : Ника-Центр, Эльга, 2002. – 736 с.
3. Ігоніна К.А. Теоретичні аспекти планування грошових потоків підприємств. *Фінанси і кредит*. 2004. № 5 (35). С.17-21.
4. Піскунова Н. О. Удосконалення науково-методичного обґрунтування аналізу грошових потоків підприємств. *Економічний аналіз*. 2016. Том 25. № 2. С. 122-131.
5. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник / за заг. ред. В. М. Бороноса. – Суми: Вид-во СумДУ, 2012. 539 с. URL: <http://fin.fem.sumdu.edu.ua/uk/finman2012.html> (дата звернення: 20.10.2019).